

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 10 oktober 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 02 oktober 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis "de Rozenkrans", gelegen te
Diest (Diest), Felix Moonsstraat 3;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 916B.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te
Diest (Diest), Botermarkt 11;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 692C.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Botermarkt 24;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 713L.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Botermarkt 27-29;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 677N, 685D.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Guido Gezellestraat 20;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 856D.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Guido Gezellestraat 22;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 860H.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Guido Gezellestraat 30;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 870B(DEEL).

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Guido Gezellestraat 32;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 870B(DEEL).

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Guido Gezellestraat 34;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 871B, 872D.

Wegens de historische waarde:

- als stadsgezicht:

Het Henri Verstappenplein en de Graanmarkt, gelegen te Diest (Diest), Graanmarkt ; Henri Verstappenplein ; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 242V(DEEL), 316L(DEEL), 316N(DEEL), 317E(DEEL), 318C(DEEL), 319A, 319B(DEEL), 320A(DEEL), 321H(DEEL), 321N(DEEL), 860G(DEEL), 873F, 874H, 875A, 876D, 876E, 877B, 878D, 879F, 881C, 881D, 881E, 882E, 882F, 883Y.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te Diest (Diest), Henri Verstappenplein 8; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 883X.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te Diest (Diest), Henri Verstappenplein 9; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 883Z.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te Diest (Diest), Henri Verstappenplein 10; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 883V.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis en tuin, gelegen te Diest (Diest), Henri Verstappenplein 11; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 883S, 883T.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te Diest (Diest), Graanmarkt 19; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 312B, 313B.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Het hoekpand en de tuin van het voormalige Hof van Nassau, gelegen te Diest (Diest), Graanmarkt 25; Sint-Janstraat ; bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 304H, 309D, 311F(DEEL).

Wegens de historische en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

De Warande met archeologische resten, de ommuring, het poortgebouw & den Drossaard met portierswoning, gelegen te

Diest (Diest), Graanmarkt ; Henri Verstappenplein ; Sint-Janstraat ; Veemarkt ; Zeven Weeënstraat ;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 242H, 242M, 242P, 242R, 251F, 251G, 251H, 252L, 253A.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Wolvenstraat 16;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 805A.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Wolvenstraat 29;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 792D.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Wolvenstraat 41;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 789B.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

WOONHUIS, gelegen te

Diest (Diest), Peetersstraat 1; Wolvenstraat 43;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 788G.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis, gelegen te

Diest (Diest), Hasseltsestraat 2;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 727M.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Woonhuis "De Prins van Luik", gelegen te

Diest (Diest), Hasseltsestraat 17;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 543K.

Wegens de historische waarde:
- als monument:
Woonhuis, gelegen te
Diest (Diest), Peetersstraat 1A;
bekend ten kadaster:
Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 785D.

Wegens de historische waarde:
- als monument:
Woonhuis, gelegen te
Diest (Diest), Peetersstraat 11;
bekend ten kadaster:
Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 780B.

Wegens de historische waarde:
- als monument:
Woonhuis, gelegen te
Diest (Diest), Peetersstraat 13;
bekend ten kadaster:
Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 777P.

Wegens de industrieel-archeologische waarde:
- als monument:
De mouterij Cuypers met inbegrip van alle werktuigen en hun toebehoren, gelegen te
Diest (Diest), Peetersstraat 15;
bekend ten kadaster:
Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer 777S.

Wegens de historische waarde:
- als monument:
De directiewoning van de voormalige gemeenteschool met inbegrip van de vroegere site en de
ommuring, gelegen te
Diest (Diest), Peetersstraat 17;
bekend ten kadaster:
Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 772C, 772F.

Wegens de historische waarde:
- als stadsgezicht:
De panden nrs. 1-17 en nrs. 41-45 met inbegrip van het centrale binnenplein en het
poortgebouw, gelegen te
Diest (Diest), Mariëndaalplaats 1-17; Mariëndaalstraat 41-45;
bekend ten kadaster:
Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 743B, 743C, 743D, 743F, 743H, 743M, 743N,
743P, 744D2, 744E2, 744G2, 744H2, 744K2, 744L2, 744M, 744M2, 744N, 744N2, 744P,
744P2, 744R, 744R2, 744W, 744X, 744Y, 744Z.

Wegens de historische waarde:
- als monument:
Het voormalig Refugiehuis van de Oratorianen van Scherpenheuvel met inbegrip van de tuin,
gelegen te
Diest (Diest), Sint-Jansveld 18;

bekend ten kadaster:

Diest, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 275F, 276G.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische **waarde**, van het handelspand "De Rozenkrans", Felix Moonsstraat 3:

voormalig handelspand, opgevat als een tweelaags en drie traveeën tellend 18de-eeuws diephuis met oudere kern, opgetrokken in baksteen onder een met tegelpannen bedekt zadeldak, voorzien van schild en laadvenster.

Typerend en verwijzend naar de voormalige economische functie van het pand zijn het laadvenster -voorzien van een katrol- en de hardstenen pui in neoclassicistische vormtaal, ca.1885 te dateren. De pui -een grote vitrine, geflankeerd door twee smalle deuren- bestaat uit een omlijsting van pilasters met Franse voegen, opgesmukt met diamantkoppen, schijf- en dropmotieven, spiegels en gecanneleerde pilasters.

De haast volledig in ijzerzandsteen opgetrokken kelder met waterput en de speklagen in de zijmuren wijzen op een minstens tot de 17de eeuw opklimmende oudere kern.

Gelegen in de oudste kern van de stad en omringd door rijke vakwerkwoningen (XV-XVI), heeft het pand niet alleen een belangrijke relictwaarde als getuige van de oorspronkelijke bebouwing aan de kruising van de Felix Moonsstraat, de Guido Gezellestraat, de Ketelstraat en de Schotelstraat. Als handelspand is het tevens een getuige van de economische geschiedenis van Diest, die een bloeiperiode kende in de tweede helft van de 19de eeuw, veruitwendigd door de rijke winkelpui.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische **waarde**, van het handelspand, Botermarkt 11:

met uitzondering van de pui, gaaf bewaard voorbeeld van een drielagig en vier traveeën tellend breedhuis onder een zadeldak, opgetrokken in de eerste helft van de 19de eeuw in provinciale Lodewijk XVI-stijl en gekenmerkt door een volledig opengewerkte gevel met symmetrische opbouw en een naar boven toe verjongende gevelordonnantie met rondboogvensters op de eerste verdieping en een sterke horizontale geleiding door het lijstwerk, de verdiepte spiegels op de borstweringen, de balustrades voor de vensters en de uitkragende kroonlijst op klossen. Typerend zijn de sierlijke sluitstenen en de florale decoratie in de boogzwikken en borstweringen van de eerste verdieping.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische **waarde**, van het handelspand, Botermarkt 24:

gaaf bewaard voorbeeld van een rijkere, eind 18de-eeuwse classicistische burgerwoning met gevel in zandhoudende kalksteen en bestaande uit drie bouwlagen en vier traveeën onder een zadeldak en voorzien van een fraaie houten, vroeg 20ste-eeuwse winkelpui.

Naast de fraaie houten winkelpui, gekenmerkt door gecanneleerde pilasters en sierlijke voluutconsoles met schijfmotief, zijn ook de Lodewijk XVI-motieven typerend -spiegels, ruiten en schijfmotieven- op de borstweringen onder de vensters, evenals de symmetrie en de ritmering van de naar boven toe verjongende gevelordonnantie. Het eerder zeldzame natuurstenen parement en de gave winkelpui verlenen aan het pand respectievelijk een exemplarische en documentaire waarde. Als één van de oudere woningen op de Botermarkt, is het pand bovendien een getuige van de oorspronkelijke bebouwing en bepalend voor het straatbeeld.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woning, Botermarkt 27-29:

met uitzondering van de winkelpui, gaaf bewaard voorbeeld van een rijke, ca. 1790 te dateren monumentaal herenhuis met oudere kern, in de vorm van een laatclassicistisch bepleisterd dubbelhuis van drie bouwlagen en zeven traveeën onder een zadeldak. Symmetrisch opgevatte gevel, gekenmerkt door een evenwichtige opbouw en sterke ritmiek als gevolg van de naar boven toe verjongende vensters in platte bandomlijsting. De horizontaliteit van de gevel wordt doorbroken door het licht vooruitspringende middenrisaliet, afgelijnd door middel van pilasters en bekroond met een pseudo-fronton dat siervazen en het bouwopschrift "anno 1700" draagt.

Typische Lodewijk XVI-decoratie, o.a. pilasters met Franse voegen, spiegels, gestileerde trigliefen met guttae, voluutvormige sluitstenen, festoenen en geprofileerd lijstwerk.

Omwille van zijn monumentaliteit, sterk beeldbepalend geheel dat tevens een belangrijke relictwaarde bezit als één van de oudste panden op de Botermarkt, sinds oudsher één van de belangrijkste handelsplaatsen in het Diestse centrum.

Historische waarde van de woningen, Guido Gezellestraat 20-22:

twee stilistisch verschillende ontleisterde breedhuizen, in baksteen met verwerking van zandhoudende kalksteen opgetrokken in het laatste kwart van de 18de eeuw en opgevat als dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder een pannen zadeldak. Historisch waardevol geheel dat dienst deed als gastenverblijf en -samen met de aanpalende Kruisherenkerk- de enige restanten van het voormalig Augustijnenklooster, ingesloten door de huidige G.Gezellestraat, de Kattenstraat, het H.Verstappenplein en de Veemarkt.

De panden G.Gezellestraat 20 en 22 vormen architectuurhistorisch fraaie en gaaf bewaarde voorbeelden van classicistische woonhuizen, getypeerd door respectievelijk steekboogvormige en rechthoekige vensters en deur, gevat in een ietwat vooruitspringende natuurstenen omlijsting. Kenmerkend zijn de oplopende, door een cordonlijst verbonden hoekpilasters met Franse voegen en de hoge natuurstenen plint, voorzien van steekboogvormige keldergaten.

Als restant van het voormalige Augustijnenklooster en getuige van de oorspronkelijke bebouwing in de Guido Gezellestraat, geheel met belangrijke historische relictwaarde dat bovendien sterk beeldbepalend is door de gedeeltelijk vrijstaande zijgevel naast de dieper liggende Kruisherenkerk.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woningen, Guido Gezellestraat 30-32:

ensemble van drie 18de-eeuwse diephuisen die samen een goede illustratie vormen van de evolutie van de topgevel in de 18de eeuw, met als oudste type de in- en uitzwenkende top van het linker pand van nr.30 (XVIIIa) met verwijzing naar de traditionele trapgevel, gevolgd door de eenvoudige en barok geïnspireerde klokgevel (XVIIIa) van nr.32, tot de classicistisch getinte halsgevel (XVIIIc) van pand nr.30.

Het linker pand van nr.30 is opgevat als een diephuis, opgetrokken in het eerste kwart van de 18de eeuw in baksteen met verwerking van ijzerzandsteen en zandhoudende kalksteen en bestaand uit twee traveeën en twee bouwlagen onder een gevelbekroning met in- en uitzwenkende top met pseudo-trappen. Kenmerkend zijn de ijzerzandstenen plint, de kruisvensters -twee per bouwlaag-, de gestrekte ontlastingsbogen in gesinterde baksteen en het houten laadluik in ijzerzandstenen omlijsting onder een blind pseudo-oculus in de geveltop.

Het rechter pand van nr.30 is een ca.1700 in baksteen met ijzerzandsteen en zandhoudende kalksteen opgetrokken en in het derde kwart van de 18de-eeuw aangepast tweelagig diephuis met halsgevel waarvan de twee traveeën gescheiden worden door pilasters met Franse voegen op het gelijkvloers en in de muur gebonden bakstenen pilasters met Dorisch kapiteel in ijzer-

zandsteen op de verdieping. Typerend is de deur in natuurstenen Lodewijk XVI-omlijsting, gevormd door oplopende pilasters met Franse voegen onder een geprofileerd hoofdgestel dat rust op voluutconsoles en pijnappelmotief, waartussen een gehoogde spiegel met schijfmotieven. Kenmerkend zijn verder de steekboogvensters op de verdieping en de halsgeveltop met gebogen fronton en siervazen en centraal een rondboogvenster geflankeerd door Dorische pilasters.

Het pand nr.32 is een bakstenen diephuis uit de eerste helft van de 18de eeuw, met drie traveeën en drie bouwlagen onder een in- en uitzwenkende gevelbekroning en wordt gekenmerkt door een rechthoekige deur en dito vensters in één omlijsting, een rondboogvenster centraal op de tweede verdieping en daarboven een rond oculus, eveneens in natuurstenen omlijsting, met geprofileerde waterlijst.

Als illustratie van de topgevel in de 18de eeuw, ensemble met belangrijke documentaire en architectuurhistorische waarde, bovendien sterk beeldbepalend door hun smalle en hoge silhouet.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woning met tuin, Guido Gezellestraat 34:

in het derde kwart van de 18de-eeuw te dateren herenhuis met 19de-eeuwse aanpassingen en dienstgebouw en ruime stadstuin. Tweelaags en drie traveeën tellend breedhuis, opgetrokken in baksteen met verwerking van zandhoudende kalksteen voor poort- en vensteromlijstingen.

Typerend zijn de vlakke natuurstenen omlijstingen van de steekboogvensters, de korbboogvormige Lodewijk XV-koetspoort in een omlijsting van vlakke pilasters met imposten op pilasters met Franse voegen en verdiepte spiegels in de boogzwikken onder een zwaar hoofdgestel, evenals de gietijzeren balkonbalustrade, versierd met vegetale motieven, de fries van trigliefen en metopen onder een kroonlijst met blokklijst en de twee dakkapellen, geflankeerd door voluten en bekroond door een driehoekig fronton.

Door zijn gevelbreedte, horizontaliteit en strakke ritmering van de vensters, sterk beeldbepalend pand voor het zicht van de Guido Gezellestraat.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woningen, Henri Verstappenplein 8, 9, 10 en 11:

oorspronkelijk volledig bepleisterd ensemble van vier Empire herenwoningen, als één geheel geconcipieerd en vlak voor 1842 opgetrokken op de voormalige Nieuwe Korenmarkt. Langgerekt, drieliagig volume met sobere lijstgevel van 17 traveeën, voorzien van een lichtjes vooruitspringend en negen traveeën tellend middenrisaliet met steekboogpoort en balkon in de middenas.

Kenmerkend is de strakke ritmering van de gevel door de vensters, rondboogvormig met waaiervormig bovenlicht op de eerste verdieping van het middenrisaliet en rechthoekig elders, oorspronkelijk voorzien van een roedenverdeling naar classicistisch model en verjongend op de tweede verdieping. Typerend zijn verder de symmetrie en de horizontaliteit van de gevel, beklemtoond door de hardstenen plint, de registers van vensters met uitspringende onderdorpel in blauwe hardsteen, de markering van de bouwlagen door geprofileerde cordons, de dubbele waterlijst tussen de rondboogvensters van het middenrisaliet en de ver uitkragende, deels op klossen en deels op voluutconsoles rustende kroonlijst.

Sterk beeldbepalend geheel, niet alleen door zijn imposante gevelbreedte, maar tevens door zijn unieke ligging in de schaduw van de bomen op het 19de-eeuwse Henri Verstappenplein, ten westen van het voormalig Hof van Nassau en tegenover het groene Warandepark.

Historische waarde van de woning, Graanmarkt 19:

architectuurhistorisch interessant herenhuis, gelegen naast het voormalige Hof van Nassau (XVIa) en ontstaan uit een laat 18de-eeuws complex, bestaand uit een tweelagig diephuis van twee traveeën onder een driehoekig fronton met oculus, dat door middel van een koetspoort met vrije doorgang verbonden was met een parallelle eenlagige vleugel met één travee, waarin een gedeelte van de traptoren van het Hof van Nassau werd geïntegreerd. Door overbouwning van de koetspoort, verbreding en gedeeltelijke verhoging van de eenlagige vleugel werd het complex vlak voor 1903 tot een homogeen geheel omgevormd, waardoor het in zijn huidige vorm vijf traveeën op de gelijkvloerse en vier traveeën op de eerste verdieping telt en gekenmerkt wordt door het vrijwel ongewijzigde laat 18de-eeuws diephuis rechts, de poorttravee met deels beglaasde koetspoort onder een rechthoekige erker centraal in de gevel, en het lagere volume links met de achter de traptoren gelegen eerste verdieping.

Typisch 19de-eeuwse gevel, gekenmerkt door de uniforme bepleistering met Franse voegen en platte banddecoratie, de tandlijst onder het fronton en de afgesnuite daken boven de poorttravee en het volume achter de traptoren, de vlakke cordons tussen de verdiepingen, de geprofileerde vensteromlijstingen met oren op de eerste verdieping, de gietijzeren borstweringen en balustrade, uitgewerkt met florale en vegetale motieven, de naar zweepsflagmotief verwijzende consoles van de hardstenen poortomlijsting en de neoclassicistische erker erboven.

Goed voorbeeld van een aan het einde van de 19de eeuw omgevormd ouder complex dat sterk beeldbepalend is voor het beschermde Hof van Nassau, de Graanmarkt en het 19de-eeuwse Verstappenplein.

Historische waarde van de woning en de de tuin van het voormalige Hof van Nassau, Graanmarkt 25:

van muurvlechtingen en schouderstukken voorzien 18de-eeuws hoekhuis met puntgevel, dat als dienstgebouw deel uitmaakte van de vroeg 16de-eeuwse residentie van de prinsen van Oranje en in de 19de eeuw omgevormd werd tot woonhuis in de vorm van een eenlagig diephuis van vier traveeën, gelegen aan de kruising van de voormalige Korenmarkt en de Sint-Jansstraat.

Omwille van het silhouet van de puntgevel, sterk beeldbepalend pand voor het voormalige Hof van Nassau, het Verstappenplein en de Graanmarkt. Tevens als hoekpand zeer tekenend voor het beeld van de Sint-Jansstraat.

Ruime stadstuin die ooit deel uitmaakte van het Hof van Nassau en als officiële toegang, circulatieruimte en plaats voor het ceremonieel aan het hof, intrinsiek met de residentie verbonden is en tevens een belangrijk historisch relict van de oorspronkelijke site vormt.

Historische waarde van het Henri Verstappenplein en de Graanmarkt

ontstaan in 1820 door een ruil van gronden en vrijwel onmiddellijk verhard, met bomen beplant en aan de westzijde verkaveld en bebouwd, vormt het Henri Verstappenplein als uitbreiding van de oude graanmarkt een fraai voorbeeld van 19de-eeuwse pleinaanleg en tevens de eerste stedenbouwkundige aanleg in het historische stadscentrum van Diest. Door het gaaf bewaard karakter van de site, gekenmerkt door de langgerekte Warandemuur - opgetrokken bij het ontstaan van het plein -, de nog oorspronkelijke bebouwing van bescheiden rijwoningen en als één geheel ontworpen herenhuisen in Empirestijl, ademt het Verstappenplein een authentieke 19de-eeuwse sfeer uit die versterkt wordt door de eeuwenoude bomen en de gekasseide bestrating.

Ruimtelijk werd het Henri Verstappenplein geënt op de oude graanmarkt, een langgerekt plein met historische bebouwing dat met zijn perspectief op de Warande en de harmonische integratie van het 16de eeuwse hof van Nassau een voorbeeld vormt van pre-urbanistische aanleg, bovendien ruimtelijk en structureel één geheel vormend met het Henri Verstappenplein.

Historische waarde van de Warande met de archeologische resten, de ommuring, het poortgebouw en den Drossaard met portierswoning:

gelegen in het centrum van Diest en ingesloten door het H. Verstappenplein, de Sint-Jansstraat, het stadion aan het Sint-Jansveld, de Zeven Weeënstraat en de Veemarkt, vormt de Warande een historisch waardevolle site: als woonplaats van de Heren van Diest (1080-1499) die er achtereenvolgens drie verschillende hoogteburchten lieten optrekken, als jachtdomein van de prinsen van Oranje-Nassau (1499-einde 18de eeuw) en als verblijfplaats van drossaard Frans Fernand de Paramo, die er ca. 1777, aansluitend op de begin 18de eeuwse portierswoning, een voorname herenwoning liet optrekken in de vorm van een bakstenen dubbelhuis met middenrisaliet geflankeerd door pilasters met Franse voegen en voorzien van een grote, geprofileerde rondboogdeur met voluutsluitsteen.

Sinds 1937 omgevormd tot stadspark met monumentale ingangspoort in de vorm van een witbepleisterde arcadestructuur bekroond met beelden van het in 1956 gesloopte Brusselse noordstation getuigt de beplanting waaronder een varenbeuk (*Fagus Sylvatica* "Asplenifolia"), een bontbladige cultivar van gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus* "Leopoldii"), een ruwe iep met opgaande twijgen (*Ulmus glabra* "Exoniensis"), een gewone beuk (*Fagus Sylvatica*) en een witte paardekastanje (*Aesculus hippocastanum*) van het 19de eeuwse, ommuurde landschapspark, door de brouwersfamilie Verstappen na 1820 gecreëerd in functie van een inmiddels gesloopte neo-classicistische herenwoning.

Wetenschappelijke waarde van de Warande met de archeologische resten, de ommuring, het poortgebouw en den Drossaard met portierswoning:

geologisch interessante getuigenheuvel uit ijzerhoudende zandsteen -een in de streek veel ontgonnen en gebruikt bouwmateriaal- en voor de studie van heerlijke residenties in de Middeleeuwen wetenschappelijk interessante site dankzij de archeologische resten van een donjonmotte met neerhof uit het laatste kwart van de 11de eeuw, een ijzerzandstenen zaalgebouw met poortgebouw uit het begin van de 13de eeuw en een complexe residentie uit het eerste kwart van de 14de eeuw.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woning, Wolvenstraat 16:

sinds 1822 kadastraal ongewijzigd en in kern minstens tot het begin van de 18de-eeuw opklimmend diephuis met puntgevel, met vlechtingen, top- en schouderstukken, opgevat als enkelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen, en opgetrokken in baksteen met verwerking van zandhoudende kalksteen voor plint, deur- en vensteromlijstingen.

Typerend voor de gevelordonnantie is de strakke ritmering met rechthoekige vensters in een platte bandomlijsting met trapeziumvormige sluitsteen, op de verdieping versierd met schijfmotieven.

Door het silhouet van de door lijstgevels omgeven puntgevel, sterk beeldbepalend pand voor de Wolvenstraat. Als getuige van de oudere bebouwing in de straat, pand met belangrijke relict- en documentwaarde.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woning, Wolvenstraat 29:

tweelagig en vier traveeën tellend 17de-eeuws breedhuis in zgn. traditionele bak- en zandsteenstijl, op het einde van de 18de eeuw met een mezzanino verhoogd en verbouwd tot classicistisch herenhuis met lijstgevel onder een kunstleien zadeldak.

In zijn huidige vorm, goed voorbeeld van een eind 18de-eeuwse herenwoning, getypeerd door de naar boven toe verjongende ordonnanties met rechthoekige vensters in een natuurstenen platte bandomlijsting, met 19de-eeuwse detaillering in de vorm van gietijzeren borstweringen met ve-

getaal motief voor de vensters van de eerste verdieping en de mezzanino, en een kwartronde kroonlijst waaronder een fries met Empire-getint ruitmotief

Als een der oudste gebouwen in de Wolvenstraat, vormt het pand een waardevolle getuige van de oorspronkelijke bebouwing. Bovendien is het uiterst beeldbepalend door zijn statige karakter en zijn ligging tussen lagere bebouwing en vlak langs de voormalige Vuylbeek, heden gedempt en in gebruik als steegje.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woningen, Wolvenstraat 41, 43 en Peetersstraat 1:

in het eerste kwart van de 19de eeuw uit drie oudere panden in traditionele bak- en zandsteenstijl samengestelde herenwoning met neoclassicistische lijstgevel, gelegen op de hoek van de Wolvenstraat en de Peetersstraat.

Omvangrijk en overwegend gaaf bewaard hoekpand van elf traveeën en tweeënhalve bouwlaag onder complexe dakstructuur, gekenmerkt door registers van grote, rechthoekige en naar boven toe verjongende vensters en een Lodewijk XVI-geïnspireerde poorttravee. Door verwijdering van de 19de-eeuwse pleisterlaag, duidelijk afleesbare samenvoeging van oudere panden, gedateerd met 166. in gesinterde baksteen en 1568 in cartouche.

Waardevolle getuige van de oorspronkelijke bebouwing langs de Peetersstraat en de Wolvenstraat, en uiterst beeldbepalend door zijn silhouet en ligging, op de kruising van de Peetersstraat, de Wolvenstraat, de Guido Gezellestraat en de Graanmarkt.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van het handelspand, Hasseltsestraat 2:

ontpleisterd hoekpand van tweeënhalve bouwlaag en vijf traveeën onder een leien zadeldak met schild, eind 18de eeuw opgetrokken in baksteen met verwerking van zandhoudende kalksteen.

Op de verbreding van twee vensters na, ongewijzigd Lodewijk XVI-pand, gekenmerkt door een naar boven toe verjongende ordonnantie van rechthoekige vensters met plattebandomlijsting en een risalietvormig en decoratief geaccentueerde, volledig in natuursteen uitgewerkte hoektravee, belijnd door gestapelde pilasters voorzien van sterk gelede druiplijsten op respec. voluut- en gegroefde consoles

Belangrijke relictwaarde als één der oudere panden langs de historische invalsweg uit Hasselt en sterk beeldbepalend pand, enerzijds door de met natuursteen beklede afgeschuinde hoektravee, anderzijds door zijn ligging op de kruising van vier straten, de Hasseltsestraat, de Kardinaal Mercierstraat, de Botermarkt en de Wolvenstraat.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van het handelspand "De Prins van Luik", Hasseltsestraat 17:

fraai voorbeeld van een in het laatste kwart van de 18de eeuw te dateren rijkere classicistische herenwoning, opgevat als dubbelhuis van drie travéeën en twee bouwlagen, voorzien van een volledig in zandhoudende kalksteen uitgewerkte lijstgevel in sobere Lodewijk XVI-stijl.

Typerend zijn de strakke symmetrie, beklemtoond door het licht uit de gevelvlak verheven midtravee, en de ritmiek van de naar boven toe verjongende vensters, gevat in een vlakke omlijsting.

Pand met belangrijke documentaire waarde, daar in Diest slechts een vijftal Lodewijk XVI-gevels met parement in zandhoudende kalksteen bleven bewaard.

Bovendien sterk beeldbepalend pand door zijn vrijstaande zijgevel en zijn ligging op de hoek van de Hasseltse- en de Engelandstraat, tegenover de open ruimte die vroeger de tuin van het Refugiehuis van de Teutoonse Orde was.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woning, Peetersstraat 1a:

op de aangepaste poort na, gaaf bewaard voorbeeld van een eind 18de-eeuws, begin 19de-eeuws herenhuis in de vorm van een classicistisch geïnspireerd breedhuis met lijstgevel van vijf traveeën en twee bouwlagen met mezzanino, opgetrokken in baksteen met verwerking van zandhoudende kalksteen voor plint, poort- en vensteromlijstingen.

De oorspronkelijk bepleisterde en sober uitgewerkte gevel wordt getypeerd door zijn horizontale karakter, geaccentueerd door plint en geprofileerde kroonlijst, en de strak geritmeerde ordonnantie van naar boven toe verjongende vensters in platte bandomlijsting, op de het gelijkvloers voorzien van luiken.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de woningen, Peetersstraat 11 en 13:

ensemble van twee classicistische breedhuizen, op het einde van de 18de of het begin van de 19de eeuw opgetrokken in baksteen met verwerking van zandhoudende kalksteen en ijzerzandsteen. Imposant geheel van respectievelijk vier en zes traveeën en twee bouwlagen met mezzanino onder een afgewolfd pannen zadeldak.

Typerend voor de ontleisterde lijstgevel zijn de strakke ritmiek van de naar boven toe verjongende gevelordonnantie en het horizontaal karakter, beklemtoond door de plint, de registers van vensters in natuurstenen platte bandomlijsting en de zware, geprofileerde kroon- en gootlijst. Deze horizontaliteit wordt doorbroken door de driehoekige frontons boven de deur van nr.13 en de poorttravee, beide in neoclassicistische geest verfraaid bij de bouw van het oudste gedeelte van de mouterij in 1880.

Stijlkenmerkend zijn verder de neoclassicistische decoratiemotieven, geconcentreerd in de poorttraveeën de als aediculamotief uitgewerkte deuromlijsting: gestileerde triglifconsoles met diamantkopmotief, voluutvormige sluitsteen, bloem- en bladmotieven, spiegels, oculus en frontons.

Voor de omgeving sterk beeldbepalend ensemble, enerzijds door de langgerekte gevel, hoger dan de belendende panden en beklemtoond door het fronton, en anderzijds door zijn gedeeltelijk vrijstaande ligging voor het industriële complex van de voormalige Mouterij Cuypers.

Industrieel-archeologische waarde mouterij Cuypers, Peetersstraat 15:

één van de laatste nog resterende mouterijen, zoniet de laatst overgebleven volledige industriële mouterij waarvan de ontwikkeling vanaf 1880 tot de voornaamste productie-eenheid van 1936 nog afleesbaar is. Het betreft een materiële illustratie van de bedrijfsarchitectuur die in 1880 bij een bedrijf, in casu een mouterij, hoorde. Het is tevens een materiële illustratie van de wijze waarop in 1936 een bedrijf, in casu een mouterij, werd gebouwd en ingericht.

Het is bijgevolg een typologisch goed bewaard voorbeeld van een industriële mouterij uit het interbellum. Het is een voorname materiële getuige van een bedrijfstak die het Diestse bedrijfsleven gedurende decennien heeft gedomineerd en tevens buitenlandse markten bevoorraade. Het is een voorbeeld van de wijze waarop, zoals na de Franse Revolutie wel meer gebeurde, een bedrijf werd ingericht op een oudere historische site, namelijk de site van het voormalige Mariëndaalklooster waarbij dient te worden opgemerkt dat in tegenstelling tot de Diestse brouwerijen de mouterijen niet aan de Demer lagen.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de directiewoning van de voormalige gemeenteschool, de vroegere site en de ommuring, Peetersstraat 17:
heden vrijstaande directiewoning met neoclassicistische inslag, in 1882 als eerste gemeenteschool in opdracht van de stad Diest opgetrokken als deel van een groter en ommuurd scholencomplex, gelegen op de hoek van de Peetersstraat en de Mariëndaalstraat en geheel opgebouwd volgens de door L.Cloquet in 1900 beschreven typologie van stedelijke scholen, oorspronkelijk

bestaand uit een directiewoning, twee gebouwenvleugels met klaslokalen waartussen een overdekte speelplaats of *préau* en een vrijstaand gebouw met gymzaal en sanitair.

Typerend is de classicistische opbouw van de tweelagige en drie traveeën tellende directiewoning, meer bepaald een bakstenen dubbelhuis onder kunstleien tentdak met licht vooruitspringend middenrisaliet en in blindbogen aangebrachte steekboogvensters.

De symmetrische voorgevel wordt gekenmerkt door de horizontale lijnen van de natuurstenen plint, cordon, doorlopende onderdorpels en kroonlijst op klossen, door het middenrisaliet, beklemtoond door een rondboogvenster met balkon boven de steekboogdeur en bekroond door de dakkapel, en door de sobere decoratie rond venster- en deuropeningen: een platte bandomlijsting met uitspringende sluitsteen en oren ter hoogte van de bovenlichten, het zware natuurstenen balkon op voluutconsoles met balusters tussen verdiepte spiegels, en de voluten en met bloemmotief versierde waterlijst van de dakkapel.

Als eerst gemeenteschool, in opdracht van de stad Diest opgetrokken, zijn de directiewoning en de ommuring een belangrijke materiële getuige van de geschiedenis van het stedelijk onderwijs. Door zijn ligging op de hoek van de Peetersstraat en de Mariëndaalstraat, sterk beeldbepalende en gedeeltelijk ommuurde site met groot stedenbouwkundig potentiël.

Historische waarde van de woningen, Mariëndaalplaats 1-17, Mariëndaalstraat 41-55, het centrale binnenplein en het poortgebouw:

als typisch voorbeeld van de urbanistische gedachte in het Interbellum, in 1922 opgetrokken woonwijk in neo-traditionele stijl, geschikt rond een bijna vierkant plein met sterk intimistisch karakter en toegankelijk via een poortgebouw met monumentale korfboog aan de Mariëndaalstraat.

Uniform en harmonisch geheel van tweelagige en twee traveeën tellende woningen met afwisselend lijst- en puntgevels en gekenmerkt door horizontaliteit, Engelse, Hollandse en eigen traditionele elementen, respectievelijk bow-windows, decoratieve patronen in baksteen en rondboogdeuren.

Historische waarde van het voormalig Refugiehuis van de Oratorianen van Scherpenheuvel met inbegrip van de tuin, Sint-Jansveld 18:

in 1628 gebouwd aan het Sint-Jansveld als stedelijke residentie en veilig onderkomen binnen de stadswallen van Diest in tijden van onrust, vormt het voormalig refugium van de Oratorianen van Scherpenheuvel -een orde gesticht in 1624 ter bediening van de basiliek van Scherpenheuvel- een belangrijke getuige van de religieuze geschiedenis van Diest. Naast de ruïne van de Sint-Janskerk is het refugium bovendien één van de oudste gebouwen op het voormalige *Nedermolenveld* waardoor het een belangrijke documentaire waarde heeft, wat de morfologie van de bebouwde ruimte rond het Sint-Jansveld betreft.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van het voormalig Refugiehuis van de Oratorianen van Scherpenheuvel met inbegrip van de tuin, Sint-Jansveld 18:

markant complex opgetrokken in zogenaamde traditionele bak- en zandsteenstijl en bestaand uit een oorspronkelijk éénlagig vierkant hoofdvolume onder een pannententdak, met aan de oostzijde een vierkante toegangstoren van drie bouwlagen onder een overhoeks ingesnoerde spits -oorspronkelijk voorzien van een peerbekroning -, en aan de zuidzijde een octogonale toren met lantaarn.

Kenmerkend zijn de kruisvensters in het hoofdvolume, de 19de-eeuwse rondboogvensters in de octogonale toren, alle voorzien van decoratief schrijnwerk met gedeeltelijk gekleurd glas-inlood-, het 1628 gedateerde barokdeurtje in natuurstenen omlijsting en de met voluten en gebogen frontons versierde barokvensters in de vierkante toren.

Typologisch merkwaardig geheel met landhuis-allures door de gedeeltelijk vrijstaande inplanting in de ruime tuin en het karakteristiek silhouet van het hoofdvolume, de vierkante toegangs-

toren en de octogonale gebedstoren, die tevens van het complex een sterk beeldbepalend geheel maken voor de omgeving.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 04-12-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN